

Ende buri duuduki dow nyaw Miisils

Miisils dum nyaw jei ngaddata fabbooje e putte haa Banu. Miisils wawan Dasuki nyawji feere jei wawata nyawnuki njamu bi Adama. Kala mo hebaay rigakafi fuu wawan hebe miisils Koo duubi ma a ko noi.

Laabi toy miisils nangata himbe?

Nyaw Miisils don jooda haa bandu mo Mari nyaw man dow kine e konondol. To goddo man disli malla dojji, nyaw man sankitan haa dow hendu nden himbe wawan hoosa nyaw man haa dow hendu. Nyaw man don huwa nden don wanca haa dow hendu haa yahuki awaaji didi. Himbe wawan heba miisils be memuki babal jei Mari nyaw man nden be mema gite, kine malla hunduko.

Miisils dum nyaw wancaadam — to goddo gooto don mari, himbe 90% taari mo Pat wawan heba to be wadai riga kafi malla njamu mabbe Wala sembe.

Dumejum woni alaamaaji miisils e wakkati fuddago maajum?

Jowdi e makko nguɗi kono yi'i famdorde, kadi leebtorde woni doo yaafatee ndon hokkude 104 daraja Fahrenheit (40 daraja Celsius); naange; soona; e ciidi baldi, bettudi. Buri haako e buru ngu be wadirii ndikkaaydi didi e nay, ñaawo ndiyam cabiti e ngam ndikka daa ko haako e ngol mawbe, ndaataa hakke e nder pooje.

Jowdi e makko nguɗi ko don njahirta, hannde de fow laanaaji e 14 e didi ndaataa 21 laanaaji e ngo mbaaw e nder kooron coronus.

Ndei mo mari nyaw miisils raabata himbe feere?

Neddo ena waawta waalna neenndude ndikkaaydi ngam ñaawo e kammunde ñaawo e ñaawo naange famdorde, ko nee ñaawo nde njahoore.

Neddo wawan hebuki miisils bura nde woore na?

Oo'o. Neddi be wonidi ngam ñaawo don uddataa topufe.

Laawol toy mi hisnata hoore am egaa miisils?

Ndokkitaade oon ko ngam mbiyedu teewaa neenndude ñaawo. E Amerik, ñaawo ndokkitan e burorde ngol e konlorde be e ruubella ngol e ndokkitan didi ko ñaawe, burorde e ruubella (measles, mumps and rubella, MMR). Ndokkitan MMR ena njahdi e no woni faamgo. Ñaamde didi e ndokkitan MMR ena njahdi ko 97% ngam mbiyedu teewaa neenndude ñaawo; ñaamdu gooto ko 93% e njahdi. E faamde to dongol ko e ndokkitan MMR, yeltu, [cdc.gov/measles](https://www.cdc.gov/measles).

Ndei himbe hebata rigakafi?

E Amerika, ñaandu gooto e ndokkitan MMR neddo njiyata to binndol bibbo ngal ñaawo gooto. Ñaamdu didi wonata ko e hoore binndol kala hebi e kammude njahdi bibbe kammude dawon e be

yeesi jamirde e bibbe ndu hoore 4 e 6 yawru So ene njogii nder 1956 ko yoo nganndu e ndokkitan MMR kadi neddo njogii ko e faamde so ene wonata ñaamde mbiyedu teewaa neenndude ñaawo, omo wadi ko ene njogii e ndokkitan MMR.

Njuuteeji e hoore didi 6 e 11 gooto ene njogii e ndokkitan burorde mbiyedu teewaa neenndude ñaawo haa juulbe wadi haa yontii binndol ngam juulbe e ko e mum ñalnde binndol. Demngal gooto didi 12 gooto e nder nguurndam juulbe woni e ndokkitan burorde ndaama to binndol. Yontii maa e doktaren-pediatrik mawde juulbe am demde ko haa juulbe ko haa peewi e yeeso omo ene di aafataa.

Miisils wawan memuki njamu feere na?

Ede nder njahdi ñaawo ene ajiyde nder ko e mum njahri omo mum njahri gooto. Haa juulbe yontii binndol 5 gooto (e haa gooto doodo mawdo), haa ene nganndu hakkunde e nder yeeso e yontii ene ko dule mum (ko ngol ene njehde ndeen kaade, ko ene njehde HIV) ene nde yahde e nguurndam ndeen njahri.

Woni e 20% e yontii ene njogii e ndokkitan burorde, ene njaddi hawrittaande. Cubanooji e nguurndam njahri woni e ndokkitan burorde ene wadti haa laylaye, haa masalaade e lewru, haa moorde e fulbe e booyta (beeyande didi) e moyyude e kaade nden. Haa himbe yontii ene nganndu hakkunde e nder yontii ene ko e dule mum, e nguurndam njahri ene wadti haa nderndu e njahri, haa lattude mawdo e njahri e yubbinde kadi. Demngal gooto dididi e demde mumde e nguurndam njahri, juulbe njoodi be mbiyataa nde e ariire booyta ngoddu burde e hakke subakut wailitaago panansapalitiiji (subacute sclerosing panencephalitis, SSPE), besngu gooto mom ene nderde dum e yeeso dum e juutere mawdo.

Woodi lekki miisils na?

Hakke e ndokkitan burorde kadi ene mbiydu ko wayno ñemmba moyyude, kadi duum moyyude ene njahdi burde ngam mbiydu ñemmba moyyude, ko demde mumde e juulbe mbaawaa njogii hakkunde e njogii nde mum.

Dume haandi mi wada to miisils nangi am malla miisils nangi bingel am?

Nelaa hoore mum ene mbaawi o nder doktaren-pediatrik mawdibe mum. Mawdibe mum ene wadti ko ene wadti mum ko haa juulbe mum, ene wadti ko duum ko njogii ko juulbe mum ene di njahde e njahri, buri ngam wadi ko e gooto ene njogii njahde e ñaawo ko demngal binndol, gooto e mbaylaaji binndol kala ko e jaayndi.

- Haa himbe didi ene nganndu hakkunde e ndokkitan burorde e haa ene woni faamde so woni woni ko e njehde dum e nder e mum ko ene nde njahri.
- So ene wadti ko haa juulbe mum, mawdibe mum ene wadti ko ene hattan e ndokkitan MMR.
- To an malla bingel ma wadti ko haa juulbe mum njogii hakkunde e njogii nde mum, mawdibe mum ene wadti ko ene hattan e ñiibata maa ko duum ko golooji kanungol.
- Ngam wadi e ndokkitan di nder firtiinde didi e nde mum ko ngam wadi e ñiibata maa ko duum ko golooji kanungol nder doobe didi e nde mum, kadi duum mbiydu ko njahde e ndokkitan burorde e kadi mbiydu ko njahde ñemmba moyyude mo.
- Himbe ene wadti e ndokkitan MMR ngam wadi ko ko e gooto ene wadti ngam jamma nde njahde e ñaawo mo, deftere, e kaalde e wadde dii mo nder ñalnde 21. Haa juulbe ene wadti e ñiibata maa golooji kanungol ene wadti ngam jamma nde njahde e ñaawo mo, deftere, e kaalde e wadde dii mo nder ñalnde 28.

Haatoi mi hebata babal hakkilinki njamu malla babal rigakafi?

Nelaa kala mbayli doktaren-pediatrik mawdibe, kala hakke e ñaawo 844-692-4692 ko **311**. Kala neddo didi ngam juulbe e ndokkitan MMR. Ngam joga e ko mbaawaa dee, nodda **311**, yeltu nyc.gov/health/map, malla yeltu nyc.gov/health nden tefa "[immunization clinics](https://nyc.gov/health/immunization-clinics)" (asibiti rigaakafi). Ngam luttudum jawabu dow miisils, yeltu nyc.gov/health/measles.

7.24 Fulani